

ĐỀ CHÍNH THỨC

Môn thi: NGỮ VĂN - THPT

Thời gian làm bài: 150 phút, không kể thời gian phát đề
(Đề thi có 03 trang, gồm 02 phần)

PHẦN I. ĐỌC HIỂU (6.0 điểm)

Đọc văn bản sau:

Một người hỏi sao không chọn con đường này
mình chỉ mỉm cười vì biết không thể dệt mộng từ điều mình không muốn xây

Mình không thể đi con đường mà mỗi giây phút là một loay hoay
sợ những sớm mai nhìn sang bên cạnh
không phải là hoa thơm mà là một khu vườn hiu quạnh
và khô hạn
nứt nẻ cả vành môi...

Mình không thể đi con đường mà ai nhìn vào đó cũng chúc tụng với niềm vui
sống giống như rất nhiều con người khác
miệng nói không sao nhưng tìm gợn lên một hạt cát
để cho nước mắt
thích chảy ngược vào trong...

Mình không thể đi con đường mà giấc mơ cứ đòi từ bỏ những ngày mùa đông
đủ chung quanh là bao nhiêu ấm áp
vì biết rằng mình không có gì ngoài tâm hồn là một mảnh ghép
cứ đặt vào cho khớp
những chọn lựa của con người...

Mình không thể đi con đường mà bàn chân khao khát được rong chơi
nhưng đôi tay cứ đồ thừa vương vúi
sẽ có những thân cây vẫn bình yên sau cơn bão
nhưng tìm người sau lớp áo
lại nát nhàu...

Một người hỏi sao không chọn con đường này
mình chỉ biết mỉm cười vì mình tin vào nỗi đau

(Mình tin vào nỗi đau..., Nguyễn Phong Việt, Minh sẽ đi cuối đất cùng trời,
NXB Phụ nữ Việt Nam, 2019)

Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1. Nêu dấu hiệu nhận biết thể thơ của bài thơ.

Câu 2. Chỉ ra lí do mà nhân vật trữ tình mỉm cười khi được hỏi sao không chọn con đường này.

Câu 3. Nêu ý nghĩa biểu tượng của hình ảnh con đường.

Câu 4. Nhận xét việc sử dụng biện pháp điệp cấu trúc trong bài thơ ở phần đọc hiểu và đoạn thơ sau:

Cây vươn lên chót vót trời xanh tỏa cành tỏa tán

Sẽ ra sao nếu chẳng có gai

Sẽ ra sao nếu gai không cứng và sắc

Sẽ ra sao nếu gai cũng được nâng niu trong những lục bình

(Gai, Nguyễn Minh Khiêm)

Câu 5. Từ sự khác biệt về nội dung hai khổ thơ sau, anh/chị suy nghĩ gì về việc lựa chọn cách sống của bản thân? (trả lời bằng đoạn văn 7-10 câu)

Một người hỏi sao không chọn con đường này
mình chỉ biết mỉm cười vì mình tin vào nỗi đau
(Mình tin vào nỗi đau..., Nguyễn Phong Việt)

Và:

Lộc cử biếc lá cử xanh cho mọi loài chim đến hót
Hoa cử lộng lẫy sắc hương cho mọi nốt nhạc phải rung ngân
Quả cử chín thơm lừng bàn thờ lễ hội
Gai sẵn sàng chịu mọi nỗi đau.

(Gai, Nguyễn Minh Khiêm)

PHẦN II. VIẾT (14.0 điểm)

Câu 1. (4.0 điểm)

Trong bộ phim chính kịch của Mỹ *Good Will Hunting* (Chàng Will tốt bụng) có câu thoại: *Bạn sẽ có những khoảnh khắc tồi tệ, nhưng nó sẽ luôn gọi nhắc cho bạn về những điều tốt đẹp bạn đã bỏ quên.*

Là một người trẻ đang bước vào ngưỡng cửa cuộc đời, anh/chị hãy viết một đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) để lan tỏa những điều tốt đẹp từ khoảnh khắc tồi tệ.

Câu 2. (10.0 điểm)

Chất thơ và cốt truyện trong văn xuôi giống như hoa và giàn hoa, cốt truyện chỉ như chiếc giàn ghép bằng những cành cây khô, để cho chất thơ là những dây hoa mềm mại, thơm, rực rỡ ngát hương lên. (Chu Quang Tiềm)

Anh/chị hiểu ý kiến trên như thế nào? Hãy làm sáng tỏ qua đoạn trích trong truyện ngắn sau của Nguyễn Quang Thiều.

MÙA HOA CẢI BÊN SÔNG⁽²⁾

Lược một đoạn: Một con thuyền cát cô độc neo đậu trên sông Đáy. Trên chiếc thuyền ấy, ông Lư sống cùng ba người con. Vì căm hận những con người trên bờ đã xua đuổi gia đình ông sau cái chết của người vợ bị dịch bệnh, ông Lư đã chôn vợ dưới lòng sông và thề rằng gia đình của ông sẽ mãi mãi không bước lên bờ. Cuộc sống trôi nổi, bị căm thù trên sông làm cho mấy đứa trẻ con ông là Sỏi, Cát, Chinh vô cảm với thế giới. Rồi bọn trẻ trưởng thành và ý thức được cuộc sống bức bối hiện tại nhưng hai người con trai lớn không ai dám bước qua lời nguyện của cha. Tuy nhiên, cô con gái út tên Chinh lại xông xáo, táo bạo hơn các anh. Chinh khỏe mạnh, dịu dàng và âm vang như dòng sông. Cô thừa hưởng sắc đẹp dịu dàng của mẹ, lòng dũng cảm của cha và sự bí ẩn của dòng sông...

Thế rồi một mùa xuân lại đến. Chinh đã sang tuổi mười bảy. Một buổi sáng thức dậy ra mạn thuyền vo gạo, cô bỗng thấy trên bãi sông bên Chùa, một thảm màu vàng tươi, một màu vàng xôn xao, ấm áp ulla vào mắt cô. Hoa cải gặp gió ấm đêm qua đã bung nở. Mỗi khi có ngọn gió chạy qua, cả bãi hoa vàng rợn lên như sóng. "Đẹp quá" – Chinh khe khẽ thốt lên. [...] Cô ngồi xuống bên cạnh luống hoa. Đôi tay nâng khẽ những chùm hoa cải ướt sương. Một ngọn gió lướt qua những bông hoa đung đưa chạm vào má cô. Người cô run lên. Những bông hoa nháy múa và trò chuyện trước cô. Cô khẽ áp đôi môi mình vào hết chùm hoa này đến chùm hoa khác. [...]

Rồi đêm sau cô lại tìm cách lên bờ. Và trước khi trở lại thuyền, cô lại ngắt những chùm hoa cải mang về. Nhưng đến đêm thứ ba thì có người phát hiện ra việc làm của cô. Đó là một chàng trai chừng ba mươi tuổi mặc một bộ quân phục đã cũ. [...]

- Cô là ai? Cô làm gì ở đây?

Chàng trai hỏi và bước lại gần cô. Cô lúng túng đứng dậy. Chợt những làn mây mỏng tan đi. Ánh trăng trong veo đổ tràn gương mặt cô. Bây giờ thì đến lượt chàng trai giật mình. "Đẹp quá!". Anh trầm ngâm lên. Sao trong đêm tĩnh lặng trên bãi sông ở một làng quê heo lánh này lại xuất hiện một người con gái đẹp như thế? Chiếc áo tối màu và ánh trăng làm ngời lên đôi bàn tay cô, cái cổ thon và gương mặt đẹp. Đôi môi cô khẽ mỉm lại, còn đôi mắt thì mở to. [...]

- Em ở đâu đến? [...] Em ở dưới thuyền à?

Cô gật đầu.

- Em thêm ăn rau cải à?

Chinh bật cười. Nụ cười ngộp lên người anh. Anh thấy mình mê đi trong khoảnh khắc.

- Thế em muốn gì? Anh lúng túng hỏi.

Chinh không trả lời mà gơ một nắm ngọn cải nhiều hoa ra trước anh.

- Hoa cải? Em thích hoa cải? – Anh ngạc nhiên hỏi. Cô gái lại gật đầu.

- Em về đây. Bố em gọi!

Anh bỗng hoảng hốt sợ cô biến mất. Anh đứng lặng nhìn cô và rồi vội vã ngắt những chùm hoa cải. Chình nhận bó hoa cải từ tay anh rồi quay người đi xuống bến.

- Này em! - Chàng trai chạy theo - Tên em là gì?

- Chình.

- Anh là Thao. Nhà anh ở kia kia. Mai em lên nhé. Hoa cải nhà anh đấy.

Chình mỉm cười gật đầu và đi xuống bến. Anh nhìn theo. Đến lúc này anh mới nhận ra mái tóc như thiên thần của cô. Anh ngửa mặt lên trời. Có lẽ mái tóc ấy đã từ vầng trăng chày xuống.
[...]

Một mùa hè lại đến. Đêm đêm Chình thích thả mình xuống dòng sông. Bơi bên cô là Thao. [...] Dòng sông bí mật truyền vào cuộc đời họ sức mạnh hạnh phúc và sự khổ đau. [...] Dòng sông chợt dừng chảy, im phắc lắng nghe cô, rồi bỗng trào lên những ngọn sóng reo vui, nháy nói nhau loan báo cho các loài thủy tộc biết điều hạnh phúc thiêng liêng. Quanh họ, có những con cá bay lên khỏi mặt nước như một mảnh trăng con lấp lóa.

Lược một đoạn: Tối ngày giỗ của vợ mình, ông Lư phát hiện mộ của vợ đã bị đem đi (Chình và Thao đã bí mật đưa mộ của mẹ lên bờ), và bàng hoàng hơn nữa khi ông phát hiện Chình có con với một người đàn ông trên bờ. Ông đánh đập, chặt mái tóc của cô và ném xuống dòng sông. Đứng lúc đó, Thao xuất hiện, anh giận dữ nói với ông Lư về sự độc đoán, bảo thủ, hận thù của ông đã đẩy ả những đứa con mình sống một cuộc đời tối tăm vô nghĩa. Đồng thời Thao cũng khẳng định tình yêu của mình với Chình. Nhưng khi quay về để lấy thuốc cho Chình, chiếc thuyền của gia đình ông Lư đã rời đi. Thao mãi miết tìm Chình nhưng không được. Anh đi khắp nơi, hỏi han từng người. Mỗi thông tin đều khác nhau. Mỗi lời kể lại như nhát dao đâm vào tim anh, anh không thể biết liệu Chình và đứa con của cả hai có thể sống sót hay không.

Cho đến một buổi sáng Thao dậy sớm. Suốt cả bãi sông làng anh rực vàng hoa cải. Những bông hoa cải nhỏ nhắn, mềm mại, ảm áp đung đưa trong gió. Thao bỗng thấy trái tim rung lên đập hồi hả. Anh chạy ủa xuống bến. Bỗng anh quỳ xuống bên luống cải. Trước mắt anh, trên mặt phù sa rụng lấm tấm những cánh hoa mỏng và từ đó kéo dài xuống bến sông là những dấu chân mỏng và nhỏ nhắn.

(Nguyễn Quang Thiều⁽¹⁾, Mùa hoa cải bên sông, NXB Hội nhà văn, 2012)

*** Chú thích:**

⁽¹⁾ Nguyễn Quang Thiều (1957) hiện nay là chủ tịch Hội nhà văn Việt Nam. Ông là nhà thơ hiện đại với nhiều cách tân trong hình thức sáng tác. Bên cạnh đó, người con của xứ Đoài mây trắng còn thể hiện sự tài hoa khi sáng tác văn xuôi, vẽ tranh và viết báo chuyên nghiệp. Với phong cách sáng tạo độc đáo, đậm đà cảm xúc trữ tình, Nguyễn Quang Thiều trở thành hiện tượng văn chương đáng chú ý, làm xao động cộng đồng người yêu văn chương và giới chuyên môn.

⁽²⁾ Truyện *Mùa hoa cải bên sông* ra đời năm 1989 được xem là căn cước công dân của Nguyễn Quang Thiều trong địa hạt truyện ngắn hiện đại, in trong tuyển tập truyện ngắn cùng tên gồm 37 truyện hay nhất của ông. Tác phẩm được dựng thành phim *Lời nguyện của dòng sông*, đoạt giải vàng liên hoan phim truyền hình quốc tế năm 1993, được chuyển thể thành vở kịch *Khát vọng* đoạt 6 giải quốc tế khác nhau tại một liên hoan sân khấu năm 2018.

HẾT

Thí sinh không được sử dụng tài liệu. Giám thị coi thi không giải thích gì thêm.

Họ, tên thí sinh: Lê Ngã Hằng; Số báo danh: 011020
Chữ ký của giám thị 1: [Chữ ký]; Chữ ký của giám thị 2: [Chữ ký]